

HRVATSKI

Godina XX, broj 48

2. prosinca 2010.

cijena 100 Ft

Igrokazačko društvo Petrovoga Sela proslavilo 20. obljetnicu Ana Škrapić-Timar i Laslo Škrapić s darovima mjesne samouprave

Komentar

Sevdah i tambure

Ruga mi se prijatelj da sam potihlo postala Bosanka, da ne kaže Bošnjakinja, jer u ove zadnje dane se raširuje nad nami duša Halida Bešlića. Šalje mi slavonske tenore da se opametim, ali nikako mi ne ide. Objašnjavam, preci su mi Hrvati iz zapadne Bosne, morebit istočni upliv iz mentaliteta nije isključen. Nema sumnje, Halid je hit. Jačke Čardak, Miljacka i Malo je malo dana ter još brojne slične kompozicije ostat će evergrini jer su bezvremenske, izvanprostorne, pak će ljudi za pedeset ljet misliti kako su i ove narodne pjesme. Upravo tako kot i za *Marijanu*, ku je zapravo pred 75-imi ljeti napisao Vlaho Paljetak. Nije dvojbe, glazba dira u srce, zato smo i Halida zavolili širom Gradišća. Uz Gibonnija, Thompsona, Severinu, Magazin sve se već sluša Hari Mata Hari i Dino Merlin. A kako nek znaju kolj-nofski tamburaši odsvirati Čardak, to mi je i snimljeno na jednom Hrvatskom balu u Šopronu. Nova mi je informacija da se i petrovski Pinka-band prilagodio novomu muzičkomu valu i kleknuo se je pred željami publike. I njim već ide spomenuta nota. Halid će s Crvenom jabukom koncertirati 10. decembra u Varaždinu, a 16. u Zagrebu, med svetki pak u Bjelovaru i završiti turneju s velikim koncertom u Karlovcu. Da će ove visti ganuti i naše Gradišćance na put, sad je jur jasno. Crvena jabuka mi svitli iz spominke starih vrmen. 1986. na vruće ljeto, kot studentica slovenskoga jezika na jedan cijeli mjesec sam obavezno odvljučena na jezičnu praksu, na radnu akciju. Prez nostalgije rečeno, u srce bivše Jugoslavije, u Bor. Ne pusti me na miru ćut, nije li se u istom taboru mućio velikan ugarske moderne lirike Miklós Radnóti i odnud odnesao motive za svoje Razglednice. No da se vratim radnoj akciji, pri koj nam je bila zadaća očistiti srpsko područje od kamenov za telefonske mriže, i kade smo silnim pjevanjem u zori i med brigi, *Druže Tito, mi ti se kunemo*, krenuli u „novi boj“, a u slobodnom vrimenu iz zvučnika nonstop je grmila pjesma *Dirli dirli dirlija*, ali pak *Bježi, kišo, s prozora*. Glazbene bosanske avanture su nastavljene u Mariboru, kade smo pol ljeta dugo metodično živcirali s nami, u jednom apartmanu, živeće varaždinsko-čakovečke dičake, ki su se znali debelo iskvaćiti kad smo na visoki decibeli „za njev doživljaj“ pustile *Bosno moja, jabuka u cvijetu*. U toj euforiji Hari Mata Hari, alias Hari Varešanović je došao samo u dodatku s eurovizijском pjesmom *Lejla*, pred četirmimi ljeti. Kad on pjeva, ćloviku jednostavno nek dojde da se spontano gane u Sarajevo, pak s njim skupa se sjedne na Baščaršiji, da si kupi kukuricu i da pije iz ćesme u znaku povratka. Smišno zvući, obožavati Edina Dervišhalidovića, past u nesviti zavolj Šehidskoga rastanka. Ali u jedno široko, šareno i otprto srce sve stane za veselje. Iako se sevdahi ne pjevaju iz sriće. Rečeno je, naše paorsko panonsko srce najgušće se s tugom veseli. Zato nam i godu Halidove jačke, kad se predaju duše, ali ne i berde. Sa spominkom na to dužni smo zapametiti, gdo smo i što smo i da je za naše vridne tamburice jur 1872. ljeta Franjo Ksaver Kuhać, etnomuzikolog i glazbeni povjesničar, u svojoj zbirki „Južnoslavenske narodne popjevke“ objavio nekoliko pjesam i iz Gradišća.

-Tiho-

„Glasnikov tjedan“

Zapalila sam prvu adventsku svijeću na svome stolu. Ona me svojim plamenom opominje kako je vrijeme za predah, vrijeme za zornice, koje propuštam, već godinama, vrijeme za radost, ali i žrtvu. Vrijeme za obitelj, blagdanski stol, vrijeme iščekivanja. Iščekivati zajedno, to je obilježje plamena adventske svijeće. Čekati sam teško je, kadšto i preteško. A koliko nas čekaju sami. Koliko nas hrlimo u zagrljaj koji teško nalazimo. Vrijeme došašća nam pomaže, u nadi iščekivanja. Jer na kraju puta je radost rođenja, djeteta, Boga. U plamenu adventske svijeće redaju se slike. Najčešće su to kod mene slike djetinjstva. Čokolada ispod jastuka, dar Svete Kate, koju sam davno pojela, i koja je bila najukusnija do sada, a mahovina u šumi koja se zeleni i po kojoj lagano gazi dječja noga, bere je dječja ruka i donosi u jaslice djetinjstva. Te novi doživljaji. Mirisi cimeta, vanilije iz moje kuhinje u koju ulaze moja znatiželjna djeca. Pisma Svetom Nikoli, čišćenje ćizmica, i nestrpljivo iščekivanje. Okuplja nas svijeća došašća ma koliko bili daleko jedni od drugoga i ne poznamo jedni druge. Možemo zamisliti kako zastajemo svaki od nas pojedinačno pred vijencem, jasicama i božićnim drvćem. Mi Hrvati baš

se ne koristimo rijeću advent, mnogo je ljepša i prikladnija rijeć došašće, dolazak, iščekivanje, izvedeno iz latinske rijeći „advenire“ (ad venio). Dolazi nam, gost kojega ćekamo, dolazi nam Gospodin, kojega ćekamo zajedno. „Vrijeme je već da se od sna prenemo jer nam je sada spasenje bliže nego kad povjerovasmo. Noć podmiće, dan se približi! Odložimo dakle djela tame i zaodjenimo se oružjem svjetlosti.“ (Rim 13,11-12). Ali prije svega trebamo otvoriti vrata, doma, duše kako bismo primili onoga koji je pred njima, a mi ga ne vidimo. Vidimo tek darove, darove Svetoga Nikole, Svete Lucije, Badnjaka i Božića. Darove srca teže prepoznajemo, teže poklanjamo, manje se trudimo oko njih jer njih izraditi je najteže. Njima darujemo samoga sebe. Gubimo se u kupovinama i ukrašavanjima, pećenju kolaća i čišćenjima, materijalnim pripremama. Malo mislimo na poniznost i ljubav, kazuju nam klerici govoreći kako pri tome zaboravljamo pripremiti mirno mjesto u našim srcima. Kažu kako je vrijeme došašća vrijeme tišine. Složila bih se s rećenim. Jer u tišini se bolje ćuju otkucaji naših srdaca.

Branka Pavić Blažetin

Narodnosna gala 2010

Mađarski prosvjetni zavod 2005. g. utemeljio je priredbu pod nazivom Narodnosna gala, koja se veže za obilježavanje Međunarodnog dana manjina temeljem Deklaracije Ujedinjenih naroda iz 1992. g. Mađarski prosvjetni zavod i Lektorat za likovnu umjetnost prigodom Dana manjina dodjeljuje priznanja osobama, ustanovama i civilnim udrugama nacionalnih i etničkih manjina u Mađarskoj za istaknuta postignuća na polju narodnosne kulture i umjetnosti. Poradi toga je Zavod 2005. godine utemeljio nagradu „Pro cultura minoritatum Hungariae“ za manjinsku kulturu u Mađarskoj, kojom se dodjeljuju spomen-plaketa i povelja, koju uručuje ravnatelj Zavoda. Priznanje dodjeljuju onim pripadnicima nacionalne i etničke manjine ili manjinskim organizacijama koji su se istakli svojom djelatnošću te pridonijeli očuvanju, razvijanju kulturne baštine, suživotu i snošljivosti naroda.

Ovogodišnja Narodnosna gala priredit će se 12. prosinca 2010. u sjedištu Zavoda, u kazališnoj dvorani budimskog Vigadóa (I. okrug, Corvinov trg 8) s početkom u 17 sati. Na priredbi će nastupiti kulturna društva i umjetnici 13 priznatih manjina u Mađarskoj.

BAJA – U organizaciji Gradske knjižnice i prosvjetnog centra «Endre Ady», u utorak, 7. prosinca, u Baji će se prirediti tradicionalno natjecanje u kazivanju stihova i proze na hrvatskom jeziku, koje će se upriličiti u Domu za slobodne aktivnosti na Petőfiu otoku, s početkom u 14 sati. Posrijedi je nekadašnji Omladinski dom koji je utemeljen u povodu Međunarodnog dana djece još 1979. godine, a od 1. ožujka 2008. godine djeluje u okviru spomenute nove ustanove. Na natjecanje, ćiji je glavni organizator Ildikó Harmat Koller, djelatnica ustanove odgovorna za narodnosne i manjinske programe, očekuje se dvadesetak ućenika predmetne nastave hrvatskoga jezika iz Aljmaša, Baćina, Čavolja, Kalaće, Kaćmara i Baje (iz dviju škola, s Dolnjaka i Vancage). Kazivanje stihova i proze vrednovat će stručni ocjeniteljski sud u sastavu Ljiljana Pancirov, generalna konzulica Republike Hrvatske u Pećuhu, lektor Mario Berećić i dr. Živko Gorjanac, profesori Odjela za hrvatski jezik pri Visokoj školi Józsefa Eötvösa u Baji.

Bogat program na Tjednu hrvatske kulture

ZAJEDNO PJEVALI S MINISTROM

**Tibor Navracsics, zamjenik premijera Republike Mađarske,
ministar uprave i pravosuđa, posjetio je HOŠIG**

Dana 23. studenoga Hrvatski vrtić, osnovna škola, gimnazija i đački dom u Budimpešti ugostio je visokog uzvanika: ustanovu je posjetio Tibor Navracsics, zamjenik premijera Republike Mađarske, ministar uprave i pravosuđa. Ministru je povodom HOŠIG-ove tradicionalne priredbe Tjedna hrvatske kulture uručen poziv, kojemu se vrlo rado odazvao.

Tibora Navracsicsa kod glavnog ulaza škole dočekali su ravnateljica Anica Petreš Németh i doravnateljica Ana Gojtan, a pozdravili su ga i učenici odjeveni u narodne nošnje. Navracsics se susreo i s Mišom Heppom, predsjednikom Hrvatske državne samouprave, Silvijom Malnar, prvim tajnikom Veleposlanstva Republike Hrvatske u Budimpešti, i Martinom Išpanovićem, predsjednikom školskog vijeća. Domaćini i gosti imali su priliku uvjeriti se kako s ministrom – koji je hrvatskog podrijetla i koji je materinski jezik usvojio već u odrasloj dobi – izvrsno mogu voditi razgovor na zajedničkom jeziku.

Nakon ravnateljčina izvješća o odgojno-obrazovnoj ustanovi, slijedilo je upoznavanje sa školom: Tibor Navracsics je među inima pogledao novoopremljeni kabinet za hrvatski jezik i suvremeni biološki kabinet. Budući da se i za vrijeme posjeta odvijao kulturni program, ministar je obaviješten o nizu događanja svečanoga tjedna: o natjecanju pjevača, nastupu tamburaša i plesača, kvizu o povijesti i etnografiji Hrvata u Mađarskoj, izložbi likovne umjetnosti.

Učenici i nastavnici iz Petrovoga Sela i Koljnofa pak predstavili su šaroliku kulturu gradišćanskih Hrvata. Naime ovogodišnji HOŠIG-ov Tjedan hrvatske kulture bio je posvećen predstavljanju kulturnih vrednota gradišćanskih Hrvata. Ministar je i sam mogao uživati u glazbi koljnofskih tamburašica, HOŠIG-ova školskog orkestra, u pomurskim i bunjevačkim plesovima plesne skupine Tamburica, te je ljubaznim riječima zahvalio na pozivu na ovaj lijepi događaj.

„Na malo mjesta dolazi čovjek rado kao u

ovu školu” – počeo je svoj govor Tibor Navracsics – „vidjevši ovu dobru atmosferu, a mogao bih reći, ovu tradicionalnu hrvatsku dobru atmosferu.” Naglasio je: načisto je s tim kako narodnosti donose velike žrtve poradi opstanka svojih zajednica koje su im glavni oslonac u očuvanju njihove samobitnosti.

„Mađarska je oduvijek imala sretna razdoblja tada kada je bila otvorena prema ostalim zemljama i ostalim narodnostima” – rekao je, te ukazujući na tisućljetnu zajedničku povijest dviju zemalja, dodao: „Oba naroda mogu biti ponosna na stoljetni mirni suživot i što su primila i pripadnike drugih

narodnosti.” Tibor Navracsics je izrazio nadu da će Hrvatska upravo za vrijeme predsjedavanja Republike Mađarske Europskom Unijom okončati prijestupne pregovore s Unijom, a to će još više zbliziti dvije zemlje. Kao što je istaknuo: „Ukoliko ćemo se i duševno zbliziti, lakše će biti Hrvatima u Mađarskoj, i općenito lakše će biti pripadnikom bilo koje narodnosti u Europi, jer ćemo imati sve uvjete i mogućnosti za opstanak naše kulture.”

Ministar uprave i pravosuđa, na molbu ravnateljice Anice Petreš Németh, upisao je dostojne riječi u školsku spomen-knjigu. Potom se rado odazvao pozivu učenika koji mu je uputila učenica 11. razreda Fružina Füzesi: pjevajte s nama zajedno! Zajedničko pjevanje gradišćanske narodne pjesme „Kad budu cvale đurdice...” bio je najzapamćeniji trenutak posjeta. No Tibor Navracsics osim lijepih uspomena ponio je sa sobom i nešto drugo: grafiku Lajoša Brigovića, poznatoga gradišćanskohrvatskoga likovnog umjetnika, stari molitvenik iz bogate zbirke svećenika Štefana Dumovića iz Hrvatskog Židana, HOŠIG-ov almanah, zbirku školskoga glasnika, vrijedne hrvatske knjige kao dar škole, a ne u posljednjem redu šudljicu, masnicu i ostale poslastice koje su pripremile Gradišćanke. U osobi ministra upoznali smo simpatičnog čovjeka koji je obećao: i drugi put će rado biti HOŠIG-ov gost.

Ana Gojtan

Redovita Skupština HDS-a na isteku četverogodišnjeg saziva

Prihvaćena financijska izvješća za prvih devet mjeseci 2010. i smjernice proračuna za 2011. godinu

Sukladno odredbama Pravilnika o organizaciji i radu Hrvatske državne samouprave, u subotu, 20. studenoga, na dan zemaljskog Dana Hrvata u Mađarskoj, u pomorskom Keresturu održana je sjednica Skupštine, koja je, kako je naznačeno i u pozivnici, bila ujedno i javna tribina. Već po običaju, pozivnica je osim članovima Skupštine upućena svim predsjednicima županijskih hrvatskih samouprava, voditeljima ustanova u održavanju HDS-a, te glavnim urednicima hrvatskih medija u Mađarskoj.

Pretposljednjoj sjednici ovog saziva Skupštine, koja je upriličena u prostorijama Osnovne škole «Nikola Zrinski», kako je na samom početku utvrdio predsjednik Mišo Hepp, nazočilo je 29 od ukupno 39 članova, čime je osiguran potreban kvorum.

Pošto je jednoglasno prihvaćen predloženi dnevni red, Skupština je nakon uvodnih riječi predsjednika Miše Heppa, koji je pri tome naglasio da je hvalevrijedno što je i u proteklom razdoblju od Skupštine na Pagu održano bezbroj hrvatskih priredaba, bez rasprave prihvatila pismeno izvješće predsjednika i dopredsjednika o radu između dviju sjednica, izvješće predsjednika o izvršenju odluka kojima je rok istekao i izvješće o odlukama za koje je bio ovlašten predsjednik.

Kraća se rasprava razvila oko okvirnoga Prijedloga Plana rada Hrvatske državne samouprave za 2011. godinu, s usmenom dopunom da će o konačnome planu rada odlučivati novi saziv Skupštine, koji je jednoglasno prihvaćen. Jedan od dvojice zamjenika predsjednika Đuso Dudaš predložio je da se u jezične tabore hrvatskoga jezika u Vlačićima ubuduće uz naše učenike uključe i učenici iz Hrvatske (što se ove godine nije ostvarilo jer nisu mogli isfinancirati sudjelovanje), što bi bilo vrlo korisno jer bi naši učenici bili «prisiljeni» govoriti hrvatski, dodavši kako tako ne bi mogli govoriti mađarski, možda samo engleski. Joso Ostrogonač upozorio je članove Skupštine kako se očekuje da će sve narodnosne škole iduće godine dobiti nadzor nastave narodopisa i hrvatskoga jezika, predloživši da se o tome obavijeste ravnatelji naših škola da se u vezi s tim okupe, ili da ih se obavijesti putem pismene okružnice kako bi se na vrijeme mogli pripremiti. Stoga je za to zamoljen Odbor za odgoj i obrazovanje, koji u svom radnom planu ima i sastanak ravnatelja škola s hrvatskom nastavom.

U nastavku, bez rasprave, jednoglasno je prihvaćeno financijsko izvješće Hrvatske državne samouprave i njezinih ustanova za prvih devet mjeseci 2010. godine, konkretno Hrvatskog vrtića, osnovne škole i učeničkog doma u Santovu, Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj, Muzeja sakralne umjetnosti Hrvata u Mađarskoj u Prisiki, Kulturno-prosvjetnog centra i odmarališta Hrvata iz Mađarske u Vlačićima na otoku Pagu u Hrvatskoj i Hrvatskoga kluba Augusta Šenoe u Pečuhu.

Nakon toga uslijedila je rasprava o prijedlogu nacrtu ili smjernicama proračuna

HDS-a i njezinih ustanova za 2011. godinu, pri čemu je predsjednik Hepp naglasio da su ga Odbor za financije, te svi drugi odbori predložili Skupštini na usvajanje, uz napomenu da je sve isto kao i lani, a da se konačna odluka prepusti novom sazivu Skupštine.

Raspravu je potaknuo Štefan Krizmanić, koji je upitao zbog čega iz fonda za ustanove nisu odvojena sredstva i za Izdavačku kuću Croatica. U svom odgovoru voditelj ureda Jozo Solga predložio je da se dočeka iduća Skupština kada će Croatica podnijeti plan poslovanja za 2011. godinu. Prema njegovim riječima, ravnatelj Croatice reče da je u minusu, ali bi trebali pričekati jer nema još ni prihvaćenoga proračuna za 2011. godinu. Predsjednik Odbora za financije Šandor Petković reče kako je i stav Odbora da treba dati sredstva Croatici. Na kraju je Skupština, uz dva suzdržana glasa, većinom glasova prihvatila kompromisni prijedlog predsjednika Miše Heppa da se o raspodjeli fonda za ustanove u iznosu 55 milijuna konačna odluka donese na sljedećoj Skupštini, najvjerojatnije 18. prosinca ove godine, kada će već imati plan poslovanja dviju naših tvrtki, među njima i Croatice.

Kada se prešlo na smjernice proračuna Hrvatskog vrtića, osnovne škole i učeničkog doma, predsjednik Hepp reče da je potrebno potanko pregledati proračun ustanove, smanjiti troškove koliko se može. To je urađeno već i u 2010. godini kada je s 200 milijuna proračun smanjen na 180 milijuna, i nema ništa plusa. Član Skupštine Štefan Krizmanić smatrao je da u smjernicama proračuna nema

nijedna uputa za proračun 2011. godine, što je za njega neprihvatljivo. Osvrnuvši se na njegovo mišljenje, predsjednik Hepp je naglasio kako će se pregledati rad svih naših ustanova i poslovanje tvrtki, te sve ono smanjiti što je višak ili za što neće biti sredstava. Pregledati sve ustanove, štedljivo gospodarjenje, to su glavne smjernice proračuna za 2011. godinu, smatrao je Gabor Györfvári, koji je naglasio da se nakon I. faze i njezina dovršetka mora pokrenuti II. faza projekta izgradnje santovačkog učeničkog doma i vrtića, po mogućnosti ulaganjem što manje vlastitih izvora. Ako Skupština smatra da je bilo što suvišno, onda to mora mijenjati ili dopuniti. Baš santovačka škola je perjanica hrvatskoga školstva u Mađarskoj, ona je naša budućnost, reče Hepp, dodavši kako se prije svega moraju pregledati druge naše ustanove i tvrtke.

U okviru pete točke dnevnoga reda, a na prijedlog Odbora za pravna pitanja, donesena je odluka o izmjeni Osnivačkog dokumenta Hrvatskoga kluba Augusta Šenoe. Na upit Štefana Krizmanića, zbog čega se utemeljuje još jedna posebna ustanova kada je tendencija u zemlji da svi spajaju ustanove, ne bi li time uštedjeli sredstva, voditelj Ureda HDS-a Jozo Solga istaknuo je kako je među ostalima cilj osigurati potrebnu pozadinu radi većih mogućnosti putem natječaja. Uz ostalo je naglašeno da gospodarske poslove Kluba može obavljati jedna osoba, koja trenutno radi i za Znanstveni zavod Hrvata u Mađarskoj, ustanovu koja je pod istim krovom. Osamostaljenje naših ustanova donijelo je napredak, što se pokazalo u proteklom razdoblju, dodao je Mišo Hepp, nakon čega je Skupština, uz jedan glas protiv i četiri suzdržana, donijela odluku o izmjeni osnivačke povelje Kluba Augusta Šenoe u Pečuhu.

Pošto je postalo nepotrebno, budući da audiciju santovačke škole može obavljati i osoba koja ju povjerio HDS, jednoglasno je prihvaćeno da se ukine ugovor s tvrtkom «Veronika» Kft., koja je to do sada obavljala.

Na posljednjoj izvanrednoj skupštini 25. listopada u Pečuhu velik broj skupštinaru izrazio je nevjericu da će se riješiti financiranje santovačkog projekta jer je nedostajalo 110 milijuna forinta. Ipak bila je mudra odluka da idemo dalje. U srijedu smo poslali pismo, a u petak smo dobili jamstvo mađarske vlade da će osigurati svih 110 milijuna, od toga 15 još ove godine, a preostalih 95 u proračunu za 2011. godinu.

Prema prethodnim informacijama, sve bi se to moglo ostvariti već 2010. godine. Stoga trebamo gledati u budućnost, a ne biti skeptični, uvodno reče Mišo Hepp, u raspravi o financiranju projekta DAOP-4.2.1./C-09-2f-2010-0001 „izgradnja đačkog doma i vrtića u Santovu“. Kako je još dodao, time su ispunjeni svi uvjeti za dobivanje potpore putem natječaja u iznosu više od 69 milijuna forinta u okviru projekta DAOP.

Budući da do 26. studenoga HDS treba isplatiti račun izvođačima radova u iznosu od 50 milijuna, predloženo je Skupštini da ovlasti Odbor za financije za unovčenjem vrijednosnica na tjedan-dva, čime bi se osigurala novčana sredstva koja nedostaju za isplatu računa do navedenog iznosa. Na taj će se način izgubit manje nego da se uzme zajam, makar i na kratak rok. Uz jedan suzdržani glas, Skupština je podržala prijedlog. Mudra odluka da smo vjerovali u budućnost jer to je put koji bismo svi morali slijediti – zaključno reče Mišo Hepp.

Među raznim pitanjima, Skupština je odlučila da se, u skladu s proteklom godinama, predsjedniku HDS-a dodijeli premija za 2010. godinu u iznosu 1,4 milijuna forinta.

Na kraju sjednice član Skupštine Franjo Pajrić negodovao je zbog toga što njegovo pismo čitatelja, njegova razmišljanja i prijedlozi o sastavu novog saziva Skupštine nisu objelodanjena u Hrvatskome glasniku jer, kako reče Pajrić, vlasnici Hrvatska

državna samouprava i Savez Hrvata u Mađarskoj misle da su ona štetna. Tim više čudi, dodao je Pajrić, jer se uvijek traži mišljenje, prijedlozi, a sad je njegovo pismo neobjavljeno. „Mi smo dali svoje mišljenje, ali je žalosno da se ni regije ne uzimaju ozbiljno, a ni dvije najveće regije se ne mogu složiti o budućnosti Hrvata u Mađarskoj“ – reče Pajrić dodavši da na takav način „polako, ali sigurno idemo u pravu propast“. Skupštinar Štefan Krizmanić još je postavio pitanje je li posrijedi cenzura ili nešto drugo, ali nije bilo odgovora. Potaknuta rečenim tražila je riječ glavna i odgovorna urednica Hrvatskog glasnika, koja je nazočila Skupštini. Dobivši riječ autorica ovih redaka, upitala se naglas prije svega kako je „procurila“ takva informacija o navedenom pismu i njegovom mogućem objavljivanju ili neobjavljivanju, kao i termin objavljivanja, skrenuvši pri tome pozornost članovima Skupštine na proces imenovanja glavnog urednika Hrvatskog glasnika, ugovor o radu istoga kao i vlasničke odnose nad tjednikom, te prava koje pridržava uredništvo glede dobivenih pisama čitatelja.

Dodajmo da su svi pismeni prijedlozi i materijali za Skupštinu dostupni javnosti na internetskoj stranici Hrvatske državne samouprave www.horvatok.hu, a kako je najavljeno, posljednja sjednica Skupštine ove godine, u ovom sazivu, održat će se najvjerojatnije 18. prosinca 2010. godine.

B. P. B.

„Bisernica Janike Balaža“

Sredinom listopada Orkestar Vizin iz Pečuha, boravio je u Novom Sadu, u gradu tamburaške glazbe, na X. Međunarodnom festivalu tamburaških orkestara „Bisernica Janike Balaža“. Bio je to jubilarni festival, nenatjecateljskog karaktera, a sudjelovali su na njemu dosadašnji pobjednici ili osvajači nekog od prva tri mjesta. U ta dva dana zajedno su se družili tamburaši iz Hrvatske, Srbije (Vojvodine), Bosne i Hercegovine, Mađarske i Španjolske.

Osim druženja našlo se vremena

i za izlet u Sremske Karlovce, za posjet Petrovaradinu, za polaganje vijenca kod Janikina kipa, za razgledanje Novog Sada, te druženje do kasno u noć u Bircausu Joeu i po nekim drugim kavanama, gdje se mogla čuti živa tamburaška glazba.

Jubilarni se koncert održao u nedjelju, 17. listopada, u Studiju „M“ Radija Novog Sada, u dvorani prepunoj gledatelja. Ljubitelji tamburaške glazbe mogli su uživati u umalo trosatnom koncertu na kojem su nastupili: „Vojvođanski tamburaši“ iz Novog Sada, TO „Slavonski bečari“ iz Osijeka, TO „Ravnica“ iz Subotice, TO „Vizin“ iz Pečuha, TO Muzičke produkcije BHRT iz Sarajeva, TO „Romansa“ iz Novog Sada, TO „Varaždinski tamburaši“ iz Varaždina, Ansambl „Zorule“ iz Novog Sada i Folk grupa „Kontrebija“ iz Španjolske. Nakon koncerta svim sudionicima i dugogodišnjim pomagačima uručene su spomen-plakete i skromni pokloni, a koncert je završen (kao i svake godine) zajedničkim sviranjem i pjevanjem poznate pjesme „Osam tamburaša...“

Vesna Velin

KEČKEMET – Hrvatska manjinska samouprava grada Kečkemeta u subotu, 11. prosinca ove godine, priređuje već tradicionalnu Hrvatsku večer koja će se upriličiti u Hotelu Hány (Kodályev trg 9, pokraj autobusnog kolodvora) s početkom u 18.30 sati. Kako nas je obavijestio predsjednik Stipan Šibalin, u okviru večeri nastupa Hrvatsko kazalište iz Pečuha s komedijom „Rogonje“ Mire Gavrana. Nakon programa i večere goste će zabavljati TS „Bačka“ iz Gare i dramski umjetnik, pjevač Stipan Đurić. Opširnija obavijest na telefonu: 20/418 83 22 ili 20/418 83 33.

KALAČA – Hrvatska manjinska samouprava grada Kalače u subotu, 4. prosinca 2010. godine, u prostorijama Katoličke ustanove Naša Gospa priređuje već tradicionalnu plesačnicu. Plesačnica za djecu koja pohađaju predmetnu nastavu hrvatskoga jezika počinje u 18, a za odrasle u 20 sati. Goste će zabavljati mladi orkestar „Zabavna industrija“, a plesačnicu vodi Silvija Varga, voditeljica plesne skupine iz Dušnoka.

MOHAČ – KUD „Zora“ u petak, 3. prosinca 2010. godine, priređuje plesačnicu koja će se upriličiti u Domu „Dunav“ (Ulica Szabadság 2–4.) s početkom u 20 sati. Plesačnicu vodi Stipan Daražac, a svira Orkestar „Poklade“.

SANTOVO – U organizaciji mjesne župne zajednice, u vrijeme došašća, od 6. do 8. prosinca u Santovu će se održati duhovne vježbe i priprava za Božić, koje već po dugogodišnjem običaju predvode gosti svećenici. Misno slavlje i duhovnu pripravu na hrvatskom jeziku, koja sva tri dana počinje u 16.30 sati, prije toga od 16 sati uz mogućnost za ispovijed na materinskom jeziku, ove godine predvodit će velečasni Goran Vilov, župnik iz vojvođanskoga Bačkog Monoštora.

KALAČA – Hrvatska zajednica toga grada više od godinu dana (od 26. listopada 2009. g.) redovito mjesečno jedanput, obično svake četvrtedjelje, priređuje misno slavlje na hrvatskom jeziku. Kako nas je obavijestio predsjednik mjesne Hrvatske manjinske samouprave grada Kalače Bariša Dudaš, druge nedjelje došašća, 5. prosinca ove godine, u 17 sati misno slavlje u župnoj crkvi Svetog Josipa (Astrikov trg br. 6) predvodit će velečasni Huba Vass, župnik Gidera (Géderlak), Sabendaka (Dunaszentbenedek) i Ordasa, rođen u Rumunjskoj, posvećen 2004. godine u Kalači, a uljepšati Crkveni pjevački zbor iz Dušnoka.

MOHAČ – Hrvatska samouprava grada Mohača u četvrtak, 9. prosinca, priređuje javnu tribinu koja će se održati u prostorijama Šokačke čitaonice, gdje je smješten novi ured Hrvatske samouprave, s početkom u 17 sati. Na tribini će biti podneseno izvješće o radu i financijama za 2010. te planovima za 2011. godinu, a članovima hrvatske zajednice bit će omogućeno da postave svoja pitanja, iznesu primjedbe i prijedloge.

SALANTA – Kako je Hrvatski glasnik obavijestila Brigita Štivić, salantski KUD „Marica” 11. prosinca gostovat će u gradiću Novoj Gradiški na poziv KUD-a „Trenk”, a u sklopu proslave Dana grada i Župe Bezgrešnog začeca Blažene Djevice Marije, u okviru manifestacije „Sačuvajmo običaje stare”. Napomenimo kako je KUD „Trenk” gostovao u Salanti i bio gost KUD-a „Marica” prije dvije godine, na poziv salantske Hrvatske samouprave. U Novu Gradišku putuju svi članovi KUD-a „Marica” što ga odnedavno uvježbava plesni pedagog József Szávai, a s njima i načelnik sela Zoltán Dunai, zastupnici Hrvatske samouprave na čelu s predsjednikom Mijom Štandovarom, te pojačanje od nekolicine plesača KUD „Tanac”.

PEČUH – U organizaciji Matice hrvatske Ogranak Pečuh, 2. prosinca s početkom u 18 sati priređuje se književna tribina koja će se održati u Hrvatskome klubu August Šenoa (Pečuh, Ul. Tamása Eszea br. 3). Predstavlja se pjesnička zbirka Ane Lehocki Samardžić Tristiae. Predstavljanju sudjeluju autorica Ana Lehocki Samardžić, Marina Pilj Tomić i Timea Bockovac, a tribinu vodi Stjepan Blažetin. Ana Lehocki Samardžić rođena je 4. studenoga 1978. u Osijeku. Maturirala je 1997. u osječkoj Klasičnoj gimnaziji, a potom odlazi u Mađarsku gdje na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Pečuhu studira klasičnu filologiju i kroatistiku. Završila je doktorski studij lingvistike na Sveučilištu Eötvösa Loránda u Budimpešti. Prvu je pjesmu objavila već u drugom razredu osnovne škole i otada stalno piše. Za vrijeme gimnazijskih dana objavljeni su njezini stihovi u zbirci pjesama pod naslovom Jecaji anđela u okovanom nebu (1995). Pet godina poslije izdaje i drugu zbirku pjesama, Sjenke snova (2000). Radila je kao novinarka za Regionalni studio Mađarskog radija u Pečuhu i za Radio Osijek. Bavi se umjetničkim prevodenjem, sada radi na Katedri za mađarski jezik i književnost Filozofskog fakulteta Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku.

Intervju

O novoj kazališnoj sezoni u pečuškom Hrvatskom kazalištu pitamo ravnatelja Slavena Vidakovića

Razgovor vodila: Branka Pavić Blažetin

Slavene, na početku smo nove kazališne sezone, a i tvoje ravnateljsko vatreno krštenje je završeno, jedna kazališna sezona je iza tebe i odrađena. Kako bi sumirao proteklo razdoblje?

Pa, evo, ako mogu biti zadovoljan, ja jesam. Preuzeo sam kazalište krajem 2009. godine. Od tada smo izveli tri premijere; Rogonje, kazališni tekst Mire Gavrana, koji je bio posjećen, a i izvedbe po našim naseljima bile su uspješne. Ljeti smo na scenu postavili dječju i omladinsku predstavu Dječaci Pavlove ulice, nastalu temeljem romana Ferenc More, a u režiji Jánosa Szikore. Bila je to koprodukcija s Dječjim kazalištem „Branko Mihaljević” iz Osijeka. Predstava se i sada igra u Osijeku, odigrali smo više od 20 predstava, a od siječnja ćemo predstavu igrati u Pečuhu. Problem nam je scenografija koja je velika za našu pozornicu, ali se nadam kako ćemo gostovanjima po hrvatskim naseljima i gradovima gdje ima većih scena prikazati taj komad. Prije nepunih mjesec dana imali smo i prvu premijeru nove kazališne, a to je tekst Buchan/Hitchcock/Barlow: 39 stepenica. Predstava je nastala u koprodukciji s Kazalištem Virovitica i s Ludens teatrom iz Koprivnice. Za taj smo se tekst odlučili zato što sam želio da napravimo drugačiju predstavu od onih na koje smo do sada bili naviknuti. Izbor se pokazao ispravnim, što potvrđuju reakcije publike, pa se nadam kako će predstava doživjeti niz izvedaba i nadam se uspješnim sudjelovanjima festivalima i u Hrvatskoj i Mađarskoj, upravo s ovom predstavom.

Predstava je izvrsna. Rijetko se pruža prilika imati takvu glumačku ekipu na sceni Hrvatskog kazališta, jedino što mene intrigira jest pitanje zašto tko od naših glumaca Hrvata u Mađarskoj ne glumi u njoj?

Nažalost, zato nema glumaca iz Mađarske, Hrvata iz Mađarske, jer u preliminarnim dogovorima bilo je riječi kako bi u njoj glumili Stipan Đurić i ja. Ja se, nažalost, zbog ravnateljskih poslova početkom kazališne sezone nisam mogao prihvatiti, a Stipan Đurić se prihvatio ponudene uloge, pa smo i ušli u koprodukciju. Nažalost, usput su iskrslili problemi, nisu ga pustili s radnoga mjesta, a predstava je već bila dogovorena. Nadam se, imam u planu, da promjenom zakona o kazalištima, koji je u tijeku, bit će i pomaka naprijed te ćemo glumce moći primiti u stalni angažman. Onda bismo mogli angažirati glumce slobodnjake i iz Hrvatske... Bila bi velika stvar da najbolje mlade glumce i iz Hrvatske ili iz Mađarske možemo pridobiti.

Ja sam optimist, mislim kako ćemo uspjeti. Nadam se kako ćemo imati bar šest glumačkih statusa. Problem je raditi predstavu tako da za svaku pojedinu predstavu moraš birati glumce jer nemaš svoj ansambl. Ansambl je taj model funkcioniranja kazališta i najbolji put prema tome da glumci izrastu u izvrsne glumce, to samo s ansamblom možeš napraviti, kada je rad neprekidan, kada se radi timski.

Spomenuo si zakon o kazalištu, o čemu se radi?

Sve je u previranju, u prijedlozima. Ono što se promijenilo jest da manjinska kazališta koja imaju sto izvedaba godišnje, od toga 75% svojih produkcija, ona mogu, mi smo sada u takozvanoj petoj kategoriji, ne znam čitatelji znaju li kako nadležno ministarstvo rangira sva kazališta u Mađarskoj od 1. do 6. kategorije. Dakle do sada manjinska su kazališta bila u petoj kategoriji, to se sada promijenilo i, kako sam rekao, kazališta koja odigraju sto ili više predstava, ona se mogu kandidirati tj. stupiti u drugu ili četvrtu kategoriju. Naravno, ja se nadam, ako recimo Hrvatsko kazalište uspije biti u drugoj kategoriji, onda ćemo imati toliko više sredstava da ćemo moći otvoriti radna mjesta i za glumce.

Kada govorimo o Hrvatskom kazalištu, onda treba razlikovati i znati kako se radi o proračunu koji je dijeljen, jedan dio proračuna osigurava grad Pečuh, jer je to ujedno i gradsko kazalište, a jedan dio osigurava ma-

đarska država iz fonda za manjinska kazališta. Veća bi svota onda u dosadašnjem postotku teretila povećano i grad Pečuh ili bi se iz spomenutoga fonda drugačije dodjeljivao godišnji proračun?

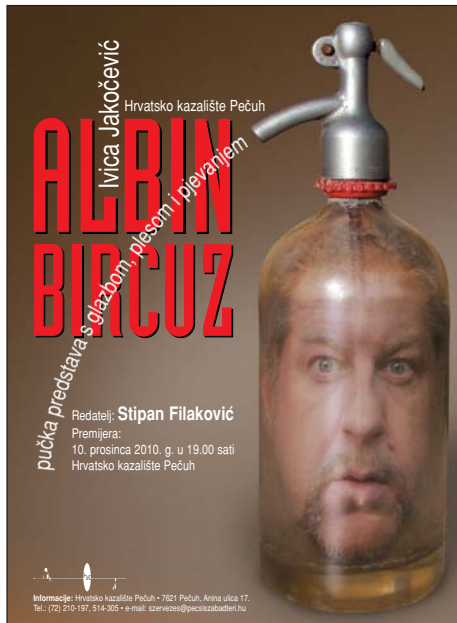
Zakon o kazalištima se doručuje i odnosit će se na sva kazališta, tako i manjinska. Hrvatsko kazalište otkako postoji, osamnaest godina, nije uspjelo ući u državni automatizam. Hrvatsko se kazalište svake godine natječe za proračun kod Ministarstva kulture. Sve to otežava planiranje i rad. Nadam se kako će novi zakon donijeti napredak u vezi s tim. Iako ni grad Pečuh nije u najboljem gospodarskom položaju, vjerujem kako će nam pomoći te se nadam, ako bude veći dio proračunskih sredstava iz ministarstava, onda će biti veći i pečuški udio.

Za laika je katkad teško zamisliti kako djeluje ustanova koja se zove Hrvatsko kazalište, koliko stalno zaposlenih ljudi ima, koliki je godišnji proračun Hrvatskog kazališta.

Kazalište ima svoju kazališnu godinu, sezonu koja počinje u rujnu i završava krajem svibnja. To je kazališna sezona, a proračun je godišnji, od siječnja do siječnja. Hrvatsko kazalište ima deset stalno zaposlenih, među njima nema glumaca, imamo honorarne glumce ovisno o predstavama koje radimo. Idealno bi bilo kada bismo imali šesnaestak zaposlenih, među njima i glumce, to bi bio minimum. Ove smo godine od grada dobili tridesetak milijuna forinti, od države 45 milijuna, nešto mi pokrijemo sa sponzorima i, naravno, prodajom ulaznica. Ne znam je li čitatelji znaju, možda oni koji nisu iz Pečuha ne znaju, kako Hrvatsko kazalište radi svake godine i Pečuške ljetne igre, čiji je ravnatelj ravnatelj Hrvatskog kazališta, koje bi trebale biti u nekom drugom proračunu kako ne bi to išlo iz proračuna Hrvatskog kazališta. Taj ću problem nastojati što prije riješiti s gradom jer, nažalost, jedno kazalište može se kandidirati samo na jedan natječaj. Mi smo prošle godine ispalili iz toga samo zato što nas je grad, da tako kaže, proračunski spojio. Nastalu situaciju moramo riješiti što prije kako bi sljedeće godine bilo Ljetnih igara. Dakle sveukupno naš je proračun stotinjak milijuna forinti, s Ljetnim igrama. Ljetne su igre ove godine dobile veliku potporu iz programa Pečuh – europska prijestolnica i od Hungarofesta iz Budimpešte, četrdesetak milijuna forinti, dok nam je održavatelj, Samouprava grada Pečuha, dao sve skupa dva milijuna forinti za ovogodišnje ljeto.

Predstavom Trideset i devet stepenica otvorena je nova kazališna sezona 2010/11. u pečuškom Hrvatskom kazalištu. Što nas još očekuje?

Repertoar je gotov, radimo na novoj predstavi, Albinu mijani, subotičkog pisca i glumca Ivice Jakočevića. Riječ je o tipičnoj komediji situacije u kojoj lica slijedom različitih peripetija i obrata dolaze u smiješne situacije. Poprište svih događanja, središnji prostor i pozornica ovoga mjesnog, prije sve-

ga životnog teatra jest seoska gostionica – *bircuz, mijana* u koju, svatko iz svojih razloga, dolazi i djeluju sva lica ovog pučkog komada.

Režija je povjerena Stipanu Filakoviću. Nastojao sam uloge podijeliti tako kako bi u komadu igrali i amateri, koji već niz godina surađuju s Hrvatskim kazalištem. Znam kako naši ljudi vole tu vrstu kazališta i nastojat ću barem dvogodišnje na scenu postaviti takvu predstavu. Negdje u veljači radili bismo koprodukciju s kazalištem iz Tuzle, a planiramo i koprodukciju koja bi trebala biti ostvarena iz europskih fondova sa slovenskim kazalištem iz Ptuja i HNK iz Varaždina. Planiramo jednu veliku, spektakularnu predstavu koja bi se igrala i u Sloveniji, Hrvatskoj pa i u Rimu.

Dakle postoji mogućnost uključivanja u zajedničke EU-projekte, vjerojatno se radi o IPA-projektu?

Da. Radi se o europskim sredstvima, projektu triju kazališta od kojih je jedno izvan Europske Unije. Imamo dobre veze s ravnateljicom HNK Varaždin Jasnom Jakovljević koja mi je ponudila sudjelovanje u projektu. Mađarska će predsjedati Unijom, nadam se kako ćemo s tom predstavom obići Europu, kako će Hrvatsko kazalište biti prisutno u Europi.

Teško je uskladiti različite izazove, različite potrebe, i na neki način pronaći svoje mjesto pod Suncem, definirati, jer, vjerujem, i Hrvatsko kazalište traži svoju definiciju, svoje mjesto. Hoćemo li biti i pučki teatar, moramo se dokazivati i u struci, otvarati se...!

Mislim kako kazalište mora biti svestrano. Nuditi i pučke predstave, ali onima koji njih gledaju nuditi i predstave drugoga tipa, gledatelj će odlučiti je li mu se sviđa ili ne sviđa. Hrvatsko kazalište ne može igrati samo pučke predstave jer kazalište ipak treba podučavati. Podučavati tako da moramo igrati klasične, različite kazališne žanrove. Naravno, teško je sve zadatke uskladiti. Tražim što je, gdje je sredina, put jedinoga Hrvatskog

kazališta u Mađarskoj. Puno je lakše mađarskim kazalištima; jedno kazalište igra komedije, drugo operete, treće alternativne predstave. Mi moramo igrati sve. Imamo omladinu, djecu, staru publiku, srednju generaciju. Svaki od njih preferira, voli nešto drugo. Mi stoga djelujemo kao narodno kazalište. Hrvatsko kazalište gostuje po hrvatskim naseljima, treba nam pomoć samouprava, kao gradska ustanova moramo ostvarivati godišnji prihod. Zato moramo tražiti za svoje nastupe po našim naseljima simboličku svotu.

Planiram jednotjedni festival amaterskih kazališta u Mađarskoj. Predstave, forum, stručne razgovore unutar spomenutoga festivala koji bi pomogli u daljnjem radu kazališnih amatera u Mađarskoj. Bilo bi to važno jer ima amaterskih skupina koje nisu bile u Hrvatskom kazalištu, a ima i mnogo hrvatskih samouprava koje ne znaju da postoji Hrvatsko kazalište u Pečuhu.

GRADIŠĆE – Društvo gradišćansko-hrvatske mladine u Ugarskoj je pretprošle subote imalo neslužbeni sastanak u Petrovom Selu, s ciljem pripravljanja generalne sjednice, ka će se održati 18. decembra, u subotu. Kako smo doznali od predsjednika Društva Rajmunda Filipovića, na dotičnom spravišću je napravljen plan kako pozvati nove članove za društveno djelovanje. Kako se je jur šušalo i prlje, dosadašnji peljač želji položiti svoju funkciju, tako će vjerojatno ov mised dojt i do izbora novoga predsjedništva. Što naliže programov, za buduće projekte smo doznali toliko da tamburaški festival mladih pod imenom Cvrčak priredjuje se u majušu u Petrovom Selu, a najveći omladinski tabor hrvatske mladine u cijeloj Ugarskoj jur neće se organizirati po starom modelu. Za priredbu Glas Gradišća još duraju dogovori, kad dojdju van naticanja, onda će se sve znati. Kako je još rekao Rajmund Filipović, u društvenom žitku se očekuju velike promjene, morebit i najveće u zadnji peti ljeti.

KOLJNOF – Po informaciji načelnika sela Franje Grubića, 7. decembra, u utorak, mala koljnofska delegacija putuje u općinu Kiseljak, na prvi posjet. Naime grad u Bosni i Hercegovini poiskao je peljačtvo Koljnofa sa željom da bi uspostavili vezu s Gradišćem. Već je poslan i formular po kom bi dvi lokalne samouprave potpisale trajnu, svestranu suradnju na području kulture, športa, obrazovanja, turizma i gospodarstva. Koljnof je dosad u kulturnoj i školskoj suradnji, a i u bezbroj privatni povezivanji, s Buševčani, Gračanci i Bibinjci, ali ova bi suradnja bila prva na općinskoj razini. Delegaciju Koljnofcev primit će Mladen Mišurić-Ramljak, načelnik općine Kiseljaka, u kom u većini živu Hrvati, polag Muslimanov i Srbov.

IX. Dani Balinta Vujkova

Dani hrvatske knjige i riječi

(Subotica, 27–29. X. 2010)

Narodna književnost Hrvata u Podunavlju bila je glavna tema IX. Dana Balinta Vujkova, održanih od 27. do 29. listopada u Subotici, u organizaciji Hrvatske čitaonice. Organizacijski odbor donio je plan manifestacije koja je sadržavala nekoliko većih programa. Program „Narodna književnost u školi” okupio je djecu u Velikoj vijećnici Gradske kuće u srijedu, 27. listopada. Za tu prigodu organizator je raspisao likovni natječaj za školsku djecu „Zmaj iz pripovetke dide mog”, a najbolji radovi bili su izloženi i nagrađeni u okviru programa za djecu. I ove godine, iako u znatno umanjena sredstva, pripremljena je i knjiga iz opusa Balinta Vujkova „Tri pripovetke o zmajovima”, koja je bila predstavljena. Događanja od 28. listopada bila su u znaku razgovora naslova „Aktualni trenutak u književnosti Hrvata u Mađarskoj”. Stručno-znanstveni skup okupio je i ove godine, 29. listopada, poznate stručnjake iz književno-jezičnog područja iz nekoliko država, koji su rasvijetlili narodnu književnost Hrvata u Podunavlju. Devetim Danima Balinta Vujkova, danima hrvatske knjige i riječi, sudjelovao je i ravnatelj Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj Stjepan Blažetin, koji je u okviru stručno-znanstvenoga skupa održao predavanje naslova: Narodna književnost Hrvata u Mađarskoj.

Nagrada „Balint Vujkov Dida” za životno djelo na području književnosti ove je godine dodijeljena izuzetnoj znanstvenici i književ-

nici dr. sc. Jasni Melvinger iz Petrovaradina. Organizacijski odbor Dana Balinta Vujkova ocjenjuje vrlo uspješnim stručni skup na temu Narodna književnost Hrvata u Podunavlju i sakupljačkog rada Balinta Vujkova, na kojem je svoja izlaganja iznijelo 12 uglednih gostiju iz Hrvatske, Mađarske, Austrije i Vojvodine. Radovi će početkom 2011. godine biti objavljeni u zborniku radova sa skupova održanih od 2006. do 2010. Na skupu je uočeno veliko bogatstvo građe iz narodne književnosti ovdašnjih Hrvata koja je rasuta i neobrađena te je zaključeno da je potrebno što prije pristupiti izradi metodologije istraživanja, vrednovanja i njezina objavljivanja. Osim dobrog odabira teme, sudionici skupa su pohvalili stručnu razinu radova te nekoliko novih imena i kvalitete njihovih radova. Sudionici ovogodišnjih Dana se slažu kako je potrebno što prije pokrenuti radionice kreativnog pisanja u završnim razredima osnovne škole i u srednjim školama, radi stvaranja književnog podmlatka, te književni salon u kojem će biti prostor za razgovor književnika i ljubitelja pisane riječi, radi boljeg razumijevanja mjesne hrvatske književnosti. Od najveće je važnosti stvoriti prostor za komunikaciju između pisaca i čitatelja, u čemu je naglašena potreba predstavljanja knjiga i pisaca te upoznavanje suvremene književnosti iz Hrvatske.

Branka Pavić Blažetin

Franjo Pajrić navršio 70 ljet – čestitamo!

Ne vjerujem da bi našli bilo koga u cijeloj Ugarskoj, a i izvan naših granic međ Hrvati, komu ime Franje Pajrića ne bi zvučalo poznato. On je sigurno jedan od najistaknutijih, najšarenijih, a i najmudrijih ličnosti na gradišćansko-hrvatskoj kulturnoj, školskoj i društvenoj sceni. Rodjeni Koljnofac, bivši ravnatelj mjesne osnovne škole, „učitelj” brojnih generacijov, koga i dandanas tako zovu negdašnji školari, zagriženi aktivist hrvatske borbe, istaknuti čuvar vlašćega dijalekta i strastveni branitelj gradišćanske riči ter negdašnji predsjednik Koljnofskoga hrvatskoga društva, pred kratkim je napunio 70. ljetu svojega žitka. Kako je izjavio u radijskoj emisiji Dalekozor (www.hrvasi.hu), pod uredništvom svojega sina, dr. Franja Pajrića, človik si svenek merkati mora

na zdravlje. „*Sedamdeset ljet, ako si zdrav, zubi te ne bolu, mali prst te ne boli, ništ te ne boli, a svaki dan si željim mojega domačega vina. Ovo je tako ča kot kad bi te onako andjeli nosili va nebo gori. Ja si drugo ne znam željiti kad vidim nukići su zdravi, svi su va uredbi, a mene ništ ne boli. Ča meni fali, zapravo, na ovom svitu? Meni na ovom svitu ništ ne fali!* – tako je rekao slavni senior Koljnofa, ki je još dodao da bi svakako htio doživiti kako mu najmanja nukica (ka je pred kratkim proslavila osmi rođendan) završi svoje študije na viši škola. Slavljenuku su čestitali i člani Koljnofskoga hrvatskoga društva na nedavnoj sjednici, a čestitkam se priključujemo i mi. Željimo Vam čuda zdravlja, mnogo veselja i da Vam ov svit još bude dugo-dugo ljet s andjelskimi lipotami napunjen, a nadalje pravoda i bogata ljeta s dobrom koljnofskom kapljicom pošpricana.

-Tiho-

Advent i u Koljnofu

Koljnof se i u vanjšćini pripravlja na približavajuće božićne svetke. Na svitiljka visu zelene zvjezdice, a na Glavnom trgu se dica veselju jaslicam ter prekrasnom moljanju mališanov. Miran čas adventa tako je na dopadljivi način nazočan i na koljnofski ulica.

-Tiho-

Trenutak za pjesmu

Gabor Gyórvári

Nočas sam te sanjao

Nočas sam te opet sanjao!
Nisi mi govorila, nisi me vidjela,
sve mi se činilo kao da se film vrti,
a ti ga nikada nisi voljela.

Vidim te kao da si stvarna,
bila si vesela, bila si sva sretna
kao i onih rijetkih dana, bez briga,
bez žalosti – ko da si vila jedna.

Zvao sam te, prići sam ti htio,
ali grlo boli, pokrete mi grč puta –
još se nadam da me vidiš – ali
odjednom
prasak – sat zazvoni već treći put...

Previše je godina prošlo, znam sada!
Povjerit se tebi nikada nisam znao –
vjeruješ li, Majko,
već zreliji sam danas,
zato sam te nočas opet sanjao!

2010

Znate li što je Mali Božič, Mladi Božić, Badnjak, Stari Badnjak, Staro leto, Mlado ljeto, Trojaki, Mala i Velika maša, Štefanje...?

Imena blagdana Hrvata u Mađarskoj

Želimo naše čitatelje upoznati s raznim i raznovrsnim nazivima hrvatskih blagdana u Mađarskoj koji su slični, ali i odudaraju jedni od drugih.

Naravno, autor nije uspio zapisati sve varijante, stoga se mole čitatelji, ako znaju za neke druge nazive, da ih dostave putem svoga e-maila na autorovu adresu: gyorgy.frankovics@gmail.com.

Diljem naše domovine poznato je ime: Bara, Barica (Podravina, Šokci u Santovu, racki Hrvati u Baćinu), Barbara (Gradišće, Zala), čiji se imendan slavi 4. prosinca. U Baćinu živi obitelj Barini. Blagdan svete u Pomurju zove se: Barin den. Hrvati u Legradskoj Gori svetkovinu nazivaju Barbara. Kod Hrvata u Pomurju i Gradu poznat je i s imenom Mali Božič. Zanimljivo je pritom da se i u kajkavskom govoru pomurskih Hrvata u Sumartonu rabi ime Mali Božič, ali ne za oznaku blagdana Nove godine, nego za oznaku blagdana Sv. Barbare (4. prosinca) koji je u običajima toga mjesta vjerojatno predstavljao nagovještaj predstojećega blagdanskoga razdoblja.

Barbarino ime na grčkom u istovjetnom obliku pisma znači strankinja. Sveta je Barbara junakinja kršćanskih hagiografskih legenda koje obiluju mitološkim motivima.

— — —

Blagdan sveca 6. prosinca u Hrvata u Mađarskoj naziva se sveti Nikola (Šokci, Bošnjaci, Bunjevci), Sveti Mikola (Podravina), Sveti Mikulaj (Pomurje), Sfijeti Mikulja, Sfijeti Mikula (Gradišće), u bačkom Čavolju svetac se naziva i Mikula, u Petrovom Selu Mikuljin.

Ispisujući imena hrvatskih poreznih obveznika iz urbara kraljice Marije Terezije (1740–1770) u Šomođskoj i Zalskoj županiji, pada u oči velik broj Mikola, Mikula i sl., što bi bilo očito svjedočanstvo o popularnosti Sv. Nikole i uporabi njegova imena, i to s razlogom što se veže za stoku, žitni rod, itd., tj. naslijedio je osobine poganskog Velesa, boga stoke i podzemlja. Ime Nikola opće je poznato kao Mikola, Mika, Mikeš u Podravini, a u urbaru sela Lukovišća (Lakócsa) 1676. godine javlja se i u obliku Nico i Miko, te u istim spisima kod druge skupine podravskih Hrvata, u Boljevu (Bolhó), Brežnici (Berzence), Belovaru (Bélavár), Agari (Agarév) i u Háromfi Mikola i Mikula, dok kod Bunjevaca i santovačkih Šokaca Nikola, u pjesmama Šokaca u baranjskoj Vršendi Miko te u Baćinu Mikac, u Pomurju Mikulaj, u Gradišću Mikulja. Od imena Miklós/Nikola izvedena su i prezimena, npr. u Bunjevaca: Miklošić, Mikošević, u santovačkih Šokaca: Nikolin, u rackih Hrvata u Baćinu: Miklošić i sl.

Postoje čak i nadimci izvedeni iz tog imena, primjerice u Baćinu: Mikačević, u podravskom Lukovišću Mikeš, Mikešević.

Supruga Mike u Podravini zvaše se Mikešica. Kult Svetog Nikole u Hrvata se razvio pod utjecajem istočnjačke i latinske Crkve.

*

Lucija (13. prosinca) u doba mađarskog feudalizma ne ubraja se među najstovanije likove svetica, unatoč tomu da njezino ime susrećemo u misnim kalendarima.

Ta svetica u naših Hrvata naziva se Sveta Lucija, odnosno Sveta Luca.

Blagdan se naziva Lucija, Lucijino u baranjskih Hrvata, na Luciju, na Lucu u Podravini, Lucin-dan u Čavolju, Lucino u Pomurju. U Olasu se kaže: Sveta Luca na vratima kuca. Kako ime Lucija, Luca dolazi od latinske riječi lux, lucere, što znači svjetlo, svijetliti, može biti razlogom da joj se kao oznaka pridaje svjetlo. Prije reforme kalendara pape Grgura taj dan je bio najkraći u godini, a ujedno tog dana bila je najdulja noć u godini. Crkva je vjerojatno svjesno izabrala Lucijin dan za dan zimskog suncostaja. Dan zimske ravnodnevnice inače pada prije Božića, na 23. prosinca. Predstave o izazivaju čuda Sv. Lucije javljaju se u fragmentima izraženima u liječenju očnih bolesti.

Duro Franković

Šokačka rič

U organizaciji Zajednice kulturno-umjetničkih društava Vukovarsko-srijemske županije, u Vinkovcima je od 11. do 13. studenoga priredena manifestacija Šokačka rič 8, u sklopu koje je održan Znanstveni skup pod nazivom Slavonski dijalekt. Sudionici skupa raspravljali su o tom dijalektu u nastavi, književnosti i glasilima i njegovoj povezanosti s onomastikom te slavonskim poddijalektima, a središnja je tema bila posvećena posavskom akutu. Skupu su nazočili iz Mađarske i dr. Živko Gorjanac s bajske Učiteljske škole koji je izlagao na temu O govoru vršendskih Hrvata Šokaca u Republici Mađarskoj, te Timea Spiesz Bockovac s Odsjeka za kroatistiku Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Pečuhu koja je izlagala na temu Antroponimi u Semartinu. Predstavljen je i Zbornik radova s prošlogodišnjega znanstvenog skupa Slavonski dijalekt, a predstavile su ga recenzentica Ljiljana Kolenić i urednica Ankica Bilić. Uručene su i nagrade Šokačke riči, a ovogodišnji su dobitnici Sanda Ham s Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Osijeku i novinarka Vinkovačke televizije Jasna Matija Sabljó.

Bogatstvo...

**Jaslice u Koljnofu
imaju svoje posjetitelje**

KERESTUR – Zaklada za Kerestur i Osnovnoobrazovno središte toga mjesta 24. listopada priredili su Dan umirovljenika za žitelje treće dobi. To je bila prva priredba, koja je održana u obnovljenom i novouređenom domu kulture. Nakon pozdravnih riječi načelnika Lajoša Pavlica polaznici dječjeg vrtića i učenici osnovne škole obradovali su svoje bake i djedove kratkim programom, a zatim je slijedio program Ženskoga pjevačkog zbora «Ružmarin» i Keresturskoga tamburaškog orkestra. Šaljiv program Zbora razveselio je publiku i veselje se nastavljalo uz večeru i živu glazbu.

ČAKOVEC – Taj međimurski grad već treću godinu zaredom dobitnik je „Zelenoga cvijeta“ za najuređeniji grad kontinentalne Hrvatske u kategoriji od 10 do 30 tisuća stanovnika. Nagrada mu je dodijeljena u Rovinju na Danima hrvatskoga turizma što ih organiziraju Ministarstvo turizma, Hrvatska turistička zajednica, Hrvatska gospodarska komora i HRT, kada se dodjeljuju nagrade u akcijama „Turistički cvijet – kvaliteta za Hrvatsku“, „Plavi cvijet“, „Zeleni cvijet“, „Djelatnik godine“ i „EDEN“.

SERDAHEL – Osnovna škola toga mjesta 12. studenoga priredila je tradicionalni Dan Katarine Zrinski. Povodom Dana raspisan je natječaj za pomurske škole, izrada likovnih ostvarenja o Katarini Zrinski, te pismeni radovi vezani uz povijesni lik. Prvaši su prisegnuli i simbolično postali pravi članovi ustanove. Na spomen-danu su pribivali i učenici hrvatskih pomorskih škola, te njihovih prijateljskih ustanova iz Međimurja.

SAMBOTEL – Hrvatska manjinska samouprava Željezne županije srdačno Vas poziva na adventski koncert koji će se održati 12. decembra, u nedjelju, početo od 15 uri u novoj crkvi Oladbe. Mašu na hrvatskom jeziku će služiti petrovski farnik u mirovini Ivan Šneller, a potom nastupaju svi hrvatski zbori dotične županije.

NARDA – Seoska i Hrvatska manjinska samouprava sela srdačno Vas pozivaju na adventski koncert 11. decembra, u subotu, u mjesnu crkvu. Za mašom, ka se začme u 16 uri, slijedi koncert mišanoga jačkarnoga zbora Narde i zbora iz Kamenice (Hrvatska), a zasvirat će i mjesni tamburaški sastav. U 18 uri organizatori svakoga čekaju pri agapi.

UDVAR – Kako za Hrvatski glasnik izjavljuje predsjednica tamošnje Hrvatske samouprave Magda Molnar Drinoczi, 4. prosinca u organizaciji narečene Samouprave, skupina djece putuje u Osijek pogledati dječju predstavu Betlehemska crna ovca u Dječjem kazalištu Branka Mihaljevića.

Spomen-dan biskupa Ivana Antunovića u Aljmašu

Prisjećanje na preporoditelja bačkih Hrvata, misno slavlje, susret crkvenih zborova i Hrvatski bal

U suorganizaciji mjesne Hrvatske manjinske samouprave i Bunjevačkog «Divan kluba», u nedjelju, 21. studenog, u Aljmašu je priređen već tradicionalni Spomen-dan biskupa Ivana Antunovića (1815–1888), duhovnog vođe i preporoditelja bačkih Hrvata.

Biskupa Antunovića prisjetila se glavna organizatorica, predsjednica aljmaškog HMS-a Valerija Petrekanić Koszó

Podsjetimo kako je sustavno istraživanje rada i djela biskupa Antunovića započelo potkraj 1980-ih godina, odnosno 1988. godine u Subotici povodom obilježavanja 100. obljetnice njegova rođenja, kada je u

njegovu čast organiziran dvodnevni znanstveni skup i postavljen reljef u subotičkoj katedrali. Među najzaslužnijima za to bio je predsjednik organizacijskog odbora mr. Lazar Ivan Krmpotić, koji je nizom svojih predavanja u okviru Spomen-dana biskupa Ivana Antunovića u Aljmašu, pokrenutih 1990. godine u organizaciji Bunjevačkog „Divan kluba“, odnosno predsjednika Marka Markulina, tijekom 1990-ih godina umnogome pridonio istraživanju i populariziranju njegova života i djela tijekom 1990-ih godina. Ta su nastojanja 2001. odnosno 2002. godine konačno urodila dopunjenim pretiskom knjige Život i rad biskupa Ivana Antunovića, narodnog preporoditelja, iz 1935. godine, autora dr. Matije Evetovića, te pretiskom najvrednije knjige podunavskih Hrvata u 19. stoljeću Antunovićevom Razpravom o podunavskih i potisanskih Bunjevcih i Šokcih u pogledu narodnom, vjerskom, umnom, građanskom i gospodarskom (Beč, 1882), ali i postavljanjem reljefnih spomen-ploča u Kalači i Aljmašu. Međutim ostalo je neistraženo mjesto na kalačkome groblju gdje je pokopan. Od tada se u spomenutim naseljima redovito obilježavaju spomen-dani prigodnim svečanostima i misnim slavljinama na hrvatskome jeziku.

Već po tradiciji, ovogodišnja svečanost u Aljmašu uljepšana je prigodnim programom, recitacijom i pjevanjem aljmaškoga crkvenog pjevačkog zbora, prisjećanjem Valerije Petrekanić Koszó i polaganjem vijenaca kod spomen-ploče biskupa Ivana Antunovića, alj-

Ženski pjevački zbor iz Kalače

maškoga župnika između 1842. i 1959, koja je postavljena na župnom uredu u povodu 125. obljetnice njegova imenovanja za naslovnog biskupa. Svečanost je uveličala nekolicina uzvanika, među njima generalna konzulica Republike Hrvatske u Pečuhu Ljiljana Pancirov, treća konzulica Katja Bakija, novo-

Muški pjevački zbor iz Kalače

izabrani gradonačelnik Balázs Németh, predsjednica regionalnog ogranka SHM-a Angela Šokac Marković, predstavnici «Divan kluba» i mjesne hrvatske manjinske samouprave, te predsjednici hrvatskih samouprava okolnih naselja odnosno sudionika susreta zborova, koji su položili vijence sjećanja. Umjesto prigodnoga kulturnog programa, ove je godine prvi put organiziran Susret hrvatskih crkvenih zborova, održan u župnoj crkvi, na kojem su sudjelovali zborovi iz Baje, Dušnoka, Kalače, Kačmara, Tavankuta i Aljmaša, a koji su se predstavili tradicionalnim crkvenim pjesmama bačkih Hrvata, te s novim hrvatskim crkvenim pjesmama. Prigodna je bila pjesma Hvala ti, biskupe Ivane Antunoviću, u izvodenju Muškoga pjevačkog zbora iz Kalače.

Nakon jednosatnog koncerta misno slavlje na hrvatskome jeziku predvodio je velečasni

Franjo Ivanković, župnik iz vojvodanskog Tavankuta, koji je u povodu blagdana Krista Kralja i Svete Elizabete pozvao okupljene na zajedništvo u vjeri, ali i na očuvanje materinske riječi, te njegovanje svojih tradicija, a uz njega suslužili su kačmarski i mađarški Ferenc Nyírő, te aljmaški župnik János Bergmann. Nakon mise u znak prisjećanja na Svetu Elizabetu Ugarsku, zaštitnicu pekara, prosjaka, bolesnika, siromaha, humanitarnih djelatnika i drugih, trojica svećenika okupljenima je podijelila posvećeni kruh.

Proslava je nastavljena druženjem na zajedničkoj večeri i uz program aljmaškog KUD-a «Zora» u gostionici „Žuto ždrijebe“, a završena Hrvatskim balom koji je potrajao do sitnih sati. Za dobro raspoloženje pobrinuo se gostujući sastav, orkestar „Bačka“ iz Gare.

S. B.

Ženski pjevački zbor iz Dušnoka

SANTOVO – Adventske svečanosti

Mjesna samouprava sela Santova nastavlja s priređivanjem niza nedjeljnih adventskih svečanosti, koje su pokrenute lani. U okviru prigodne svečanosti, prve nedjelje došašća, 28. studenog, upaljena je prva svijeća na velikom adventskom vijencu postavljenom na središnjem seoskom trgu, koji je kao i prošle godine ukrasila mjesna cvjećarka Aranka Lépi. Nakon kratkog programa polaznika vjeronauka, predvođenih vjeroučiteljima i župnikom, s prigodnim pjesmama na hrvatskom i mađar-

skom jeziku, prvu svijeću uz prigodne riječi upalio je načelnik sela József Feigl, nakon čega je mnoštvo okupljenih skromno pogoščeno. Adventske svečanosti, čiji je glavni organizator seoski zastupnik Ilija Stipanov, druge nedjelje došašća, 5. prosinca, nastavljaju se prigodnim programom baptističke zajednice, svijeću će upaliti njihov predstavnik, treće nedjelje, 12. prosinca, to će učiniti santovački župnik Imre Polyák, a četvrte nedjelje, 19. prosinca, paljenje posljednje svijeće uljepšat će betlehemari prigodnom pastirskom igrom na hrvatskom i mađarskom jeziku.

S. B.

Mladik pretvara u tradiciju koljnofski advent

Naticanje za organizaciju Dana mladine 2011

Mladi Koljnofci i njevo društvo Mladik posebno se aktiviziraju u adventsko vrijeme i jur po šesti put zovu selčane na adventske svetačnosti. Prošloga vikenda pred prvom adventskom nediljom su židanske jačkarice zbora Peruška Marija polipšale nažganje prve sviće na adventskom vijencu, u koljnofskoj Hodočasnoj crkvi. O nizu toplih svečevanj ter još za aktualne teme smo razgovarali s glavnim organizatorom spomenutih priredab, takorekuć i peljačem koljnofske mladine Petrom Mogyorósijem.

Mjesna folklorna grupa „Koljnofsko kolo“ okuplja ugledni broj mladih

– Imamo četire adventske sviće, četire vikende i svaku subotu u šesti ura se predstavljaju tamburaške grupe, pjevački zbori ali neki teatar ki nam polipša sastanke pred dolaskom Spasitelja. Ja sam bio u benediktinskoj školi pred nekoliko ljet i tamo je ovo bila navada. Gregorijanska glazba se je proširila kad smo nažgali sviću, a ja sam mislio da bi mogli ovo nekako i kod nas dopeljati, modernizirati i ljude nekako skupa-doprimiti. Ove subote imaju i ta cilj da naši ljudi malo skupadojdu, staremajke i dide se sjedu s unukami, da na neki način svi najzad stupimo od toga tempa, bižanja ča treniramo svaki dan. To je vrijeme da se malo zastane i premišljava o žitku. Za koncertom pak su nam ovde prilike za medjusobne razgovore uz

zakipljeno vino, vrući tej i poharaj. Adventske svetačnosti se odvijaju svaki put s društvu i ansambli iz drugih sel, štoveć i iz drugih držav, tako Koljnofci imaju šansu upoznati i druge hrvatske zajednice, djelatnost društvav, a pravoda se moru upoznati i s vridnosti naših naselj. Po mogućnosti svenek dojdu i jačkari, ali tamburaši iz Hrvatske i Austrije, a četvrta adventska nedilja jur tradicionalno okuplja kod oltara domaće tamburaše i klape. Po riči Petra Mogyorósija, na samom početku su morebit ljudi mislili, „ki su ovi mladi Koljnofci, ča kani Mladik“, ali su bili znatiželjni ča će se dogoditi, i sad jur obavezno dojdu na nažganje svić. U Mladiku su svi oni mladi ljudi ki kanu za vlašće selo nešto i napraviti, uz adventska spravišća priredjuju ali bar

Petar Mogyorósi, peljač omladinskoga gibanja u Koljnofu

sudjeluju i u organizaciji drugih koljnofskih manifestacij kot mesopusna fešta, majuško veselje, trgadbena fešta itd. Kako smo ovput doznali, mladi Koljnofci će se vrijeda naticati i za organizaciju Dana mladine 2011. – *Jako čvrsto se pominamo prik toga i već razlogov imamo za to. Kad je bio održan u Koljnofu Dan mladine prije par ljet, pred tim je u južnoj Čajti bila ova manifestacija. Ljetos je bila mladina u Čajti, onda smo dojduće ljetu mi na redu. A drugi razlog je da imamo velik broj mladine, tančoše, tamburaške sastave i svi su složni u tom da moremo prirediti takovu veliku priredbu. Jedan Dan mladine za jedno selo more biti jako važno, kad to je jednoč najveća manifestacija Gradišćanskih Hrvatov, kaj skupa dojdu od svake generacije, i kad to daje zajednici tako veliku motivaciju da opet pet ljet dalje živi hrvatstvo ili ta zajednica. A mi bi pravali da dobijemo sada tu zadaću da nas to skupa počvrsti. Zanimljivo je i mišljenje Petra Mogyorósija, što naliže hrvatske budućnosti u Koljnofu, a ako bolje razmislimo, moramo mu dati istinu: – Svi kažu da smo va posljednoj uri. Čuda se pominamo prik toga, i ima nekoliko ljudi ki kažu da su u našem hrvatstvu posljednji Mohikani. To je tako bilo i pred pedesetimi ljeti, a ipak i nadalje su se narodili posljednji Mohikani. Morali bi se pozitivno premišljavati jednoč, ako znamo jezik, onda to koristiti na svakom forumu i reći mladim ča za prednost ima ta jezik i kako oni igrajuć znaju to naučiti u ovi zajednica. I to je ta najvažniji smir uglavnom, kako bi morali dalje, a ostalo ćemo pak viditi.*

Najpoznatiji mladi predstavnici Koljnofa su svirci, Štrabanci

Stiže nam Sveti Nikola

Početak ovog mjeseca, točnije 5. prosinca, pripremaju se skromni darovi za blagdansko jutro Sv. Nikole. Ti darovi (6. prosinca) razlikuju se od božićnih darova. Oni su skromni i jednostavni. To mogu biti: bomboni, sitno i koštunjavo voće, poneka mandarina ili naranča, jabuka, slikovnica, manja igračka ili neka sitnica koja će razveseliti djecu. Navečer, uoči blagdana Sv. Nikole treba očistiti svoju čizmicu ili cipelu i staviti je na prozor. U nekim krajevima djeca na prozor ili kamin vješaju dugačku čarapu. Uz dar Sv. Nikola najčešće donese i zlatnu ili srebrnu šibu koja simbolično pokazuje da je bilo i zločestih dana tijekom godine.

O Svetom Nikoli

U današnjoj južnoj Turskoj, u selu zvanom Patara, rođen je dječak Nikola 270. godine. Roditelji su mu bili bogati, odgajali su ga kršćanski, a umrli su za jedne pošasti (epidemije) dok je Nikola još bio mladić. Postao je biskupom u gradu Myri, u zemlji Likiji, u pokrajini Anadoliji. Vodeći se Isusovim riječima «prodajte ono što imate i dajte novac siromašnima», čitavo svoje nasljedstvo upotrijebio je pomažući siromahe, bolesne i sve koji pate. Pošto je umro, 6. prosinca 346. godine, pokopan je u svojoj katedrali. Zbog njegove dobrote, nesebičnosti i čuda što mu se pripisuju, dan njegove smrti postao je i danom njegova proslavljanja. Oko Nikole iz Myre isplele su se mnoge priče i legende, a među njima je najpoznatija ona o siromahu i

njegovim trima kćerima kojima nije mogao osigurati miraz. To je značilo da će ostati neudane i, po svojoj prilici, biti prisiljene postati prostitutke. Čuvši to, Nikola im je odlučio pomoći. Nije to želio učiniti javno, stoga je noću otišao do njihove kuće i kroz prozor stavio u kuću tri vrećice pune zlatnika. Prema drugoj inačici priče, vrećice je stavljao tri uzastopne noći, a prema trećoj inačici, zlatnike je donosio tri godine, svaki put uoči dana u kojem bi svaka djevojka postala punoljetnom. Kada je stigla i treća godina, otac tih djevojaka sakrio se kako bi dočekaio darovatelja i otkrio tko je on. Međutim Nikola je saznao za to, pa je treću vrećicu ubacio kroz dimnjak. No treća djevojka te je večeri oprala svoje čarape koje su se sušile iznad žeravice na ognjištu, pa je vrećica s novcem upala ravno u njezinu čarapu!

MALA
STRANICA

Izradila: Dijana Kovačić
iz Fičehaza

Dolazi nam Nikola

Kraj prozora blista
Čizmica čista,
Starca svetog čeka,
Stiže iz daleka!

Kad u sate rane
Plavo jutro svane,
Prva bit će stvar –
Potražiti dar!

Ko sunašca mala
Zasjat će zjene,
Starče sveti, hvala,
Misliš i na mene!

Mladen Pokić

Sv. Nikola, znaš li čitati?

Što mi je donio Sveti Nikola?
Ja sam poželio telefon
i još neke spravice.
A što sam dobio?
Topli šal i još toplije rukavice.
Ja sam poželio kompjutorskog miša
i novu tipkovnicu.
A što sam dobio?
Flomastere, bojice i novu slikovnicu.
Ja sam poželio pisač u boji
i nove Pokemone.
A što sam dobio?
Dvije čokolade, lizalice i bombone.

I sada na kraju ne mogu izdržati!
Moram te pitati:
Znaš li ti, Sveti Nikola, uopće čitati?

Darko Cindrić

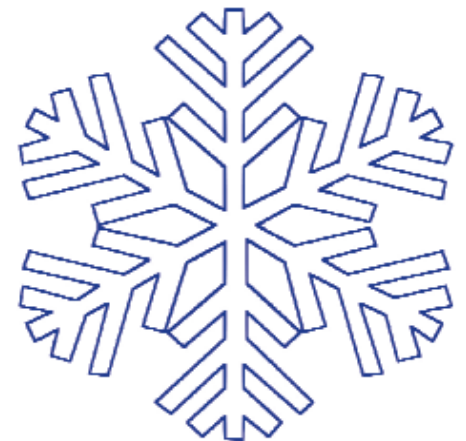
Zimske zagonetke

Bijelo lice
Ona ima bijelo lice,
selice otjera ptice.
Od jeseni do proljeća
stalno traje njena sreća.
.....

Uzalud
Na brdo ih moraš vući,
pa se voziš sijejavući.
Uzalud ti visok brijeg
ako nije pao snijeg.
.....

Oko vrata
Oko vrata on se smata,
nije lančić ni kravata.
Kada dođe strašna zima,
svak' bi htio da ga ima.
.....

Tvrda voda
Ja sam prije bio voda,
a po meni sad ne hoda.
Pazi da ne padneš nisko,
jer je glatko, jer je sklisko!

Svetačnost 20. obljetnice Igrokazačkoga društva

„Prez igrokaza nij’ Petrovoga Sela jer igrokaz je duša Petrovišćanov!”

Pred svetačnošću slavljeniki, jubilar, bivši i aktivni člani petroviskoga Igrokazačkoga društva jur tajedan dan prlje su svaki dan hodočastili u kulturni dom. Sastaviti dokumentarnu izložbu, vježbati te tri skeče ki će biti prikazani, jer kako bi tako važni jubilej mogao ostati prez pravoga teatra. Uza to dogovoriti se, ki kakovu zadaću će na se zeti u ovoj ogromnoj organizaciji. I onda došao dan, jur zdavno čekani 6. novembar. U mjesnom cintiru, uz molitvu i vijenac smo se spomenuli na bivše člane ki jur, nažalost, ne moru biti med nami: na Anu Milišić-Horvat, Janoša Temmela, Janoša Timara i Belu Teklića. Bilo je to ganutljivo spravišće s prošlošću i s timi obrazi ki su svoj trag svakako ostavili na petroviskoj sceni. Rano su prošli, ali i s njevim spominkom se nosi dalje ova tradicija, u očuvanju jezičnoga bogatstva, ljubavi prema kazališću i društvu.

– Dobar dan, dobar dan, rado velu dica – to je jur bila druga štacija ovoga dana, pred petroviskim Općinskim uredom, kade su mališani čuvarnice dočekali s hrvatskom pjesmicom Csabu Hendea, ministra obrane, ujedno i parlamentarnoga zastupnika Petrovoga Sela. Kako je to visoki dužnosnik i većputi toga dana naglasio, s posebnim veseljem se je odazvao pozivu. To je već pri otvaranju izložbe rekao da je cijeli svit kazališće, u kom je svaki muž i žena glumac. U mladosti je i on igrao u amaterskom kazališnom društvu, štoveć javio se je i u glumačku višu školu, a kad ga nisu gorizeli, postao je pravnik.

– Smatram velikom vridnošću ovo vaše dvajsetljetno djelovanje na materinskom jeziku, jer kultura nije samo takova stvar ka se jednostavno najerba od starine. Za kultura svaka generacija se mora izboriti i poiskati odgovore na pitanja iz prošlosti i sadašnjosti. Željim vam da i za dvajset ljet isto tako zdignemo kupice, na ovom istom mjestu na vaše uspjehe, kot danas. Polag toga pak željim da vaša stara domovina Hrvatska čim prlje pristupi Europskoj Uniji, a za to čemo mi s ove ugarske strane sve učiniti! Predsjednik Željezožupanijske skupščine Ferenc Kovács nije došao praznimi rukami, nego je Igrokazačkomu društvu prikdao povelju, a peljačiči Ani Škrapić-Timar spomin-plaketu Županijske skupščine sa sljedićimi riči: – Mi stanov-

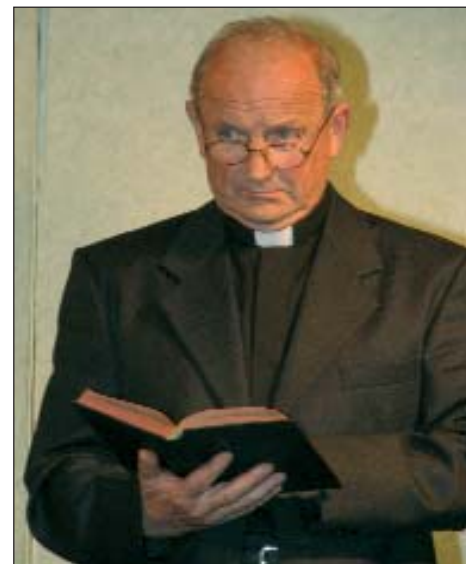
Petrovskim igrokazačem su čestitali sliva Ferenc Kovács, predsjednik Željezožupanijske skupščine, poglavar Petrovoga Sela Viktor Kohut, a i ministar obrane Csaba Hende

niki Željezne županije jako smo gizdavi da ovde živu Hrvati, Nemci i Slovenci u najvećoj složnosti, miru i prijateljstvu. Budite gizdavi da ste imali takove prece ki su imali hrabrosti očuvati ovu tradiciju. Moramo poštovati ovu vridnost, ovo znanje, čiji ste vlasniki vi. Za dugim aplauzom najslavniji peštanski Petrovišćan Lajoš Škrapić je otvorio izložbu. Fotografije, članki iz Hrvatskoga glasnika i Hrvatskih novin, predmeti, kostimi i kulise vridno su prezentirali petnaest, u minuli ljeti odigranih komadov. U pismi su iz Amerike bivši člani Društvu čestitali. Negdašnja redateljica Jutka Škrapić-Garger i Ferenc Kurcz ki se je ovako obrnuo slavjenikom: „Prez igrokaza nij’ Petrovoga Sela jer igrokaz je duša Petrovišćanov! Mladina i starji ljudi su skupa skopčeni čez igrokaz i to tako mora ostati.” Od Žutoga ždribeta do Plavoga miša, osamdesetero petroviskih amaterov se je obrnulo na našoj pozornici. Velik broj bivših igrokazačev i zahvalne publike je došlo toga dana skupa se veseliti, prelistati fotoalbume, nasmejati se na dobro poznati scena, raspominati se o zajednički doživljaji. Bilo je i skrivenih suz, gratulacijov uz kupicu žganoga, dokle nije se začeo svečani program u velikoj dvorani. Ana Škrapić-Timar, dugo-

ljetna režiserka, i bivši član Igrokazačkoga društva Rajmund Filipović su pozdravili goste, uz ostalo Silviju Malnar ka je došla u zastupničtvu Veleposlanstva Republike Hrvatske u Budimpešti, Mišu Heppa, predsjednika Hrvatske državne samouprave, Čabu

Igrokazačkomu društvu Petrovoga Sela je dodijeljena povelja, a dugoljetnoj režiserki Ani Škrapić-Timar plaketa Županijske skupščine ke je predao predsjednik Skupščine Ferenc Kovács

Andraš Handler u Weidingerovom skeču „U ime Oca i Duha Svetoga”

Laslo Škrapić i Zoltan Kurcz su još jednoč briljirali na domaćoj pozornici

Kazališna grupa iz Hercegovca prikazala je šalni kusić pod naslovom „Iščešljena ideja”

Horvatha, predsjednika Društva Gradišćanskih Hrvatov u Ugarskoj, Editu Horvat-Pauković, predsjednicu Željezožupanijske hrvatske samouprave, predstavnik budimpeštanskoga XII. i II. okruga, zastupnike Bjelovarskoga centra za razvoj civilnoga društva Stjepana Kosa, Snježanu Pašalić i Davora Divića ter sve pozvane i drage goste iz Austrije, Hrvatske. Mišo Hepp u svojem govoru je naglasio da su svi videli kulture važni, početo od pjevanja, tancanja i tamburanja, kamo i ne treba znanje hrvatskoga jezika, ali kazališće je delikatno područje jer tamo prez znanja materinskoga jezika nigdor ne more preživiti. U zahvali je predao diplomu i pinezni dar voditeljici Društva, i zaželjio je svim najbolje, zdravlje, uspjehe i dobru volju. Čestitkama su se darom, kiticama i tortami priključili još Čaba Horvath, Edita Horvat-Pauković, Jolanka Kočiš od mjesnoga zbora Ljubičica, a ne nazadnje i petroviski poglavar Viktor Kohut. Potom su došli na red sva ona partnerska kazališna društva, unutar i izvan granic, s kimi Petrovišćani mnogo ljet čuvaju prijateljstvo. Najprlje Židanci, ki su se pripravili za ovu priliku sa skečom *Nevidljivi*

Na otvaranju izložbe

metulji, od nedavno preminuloga gradišćanskoga pisca Joška Weidingerera. U njegovu čast predviđaju vrijeda Židanci prirediti i spomin-večer. On je bio autor i onih trih skečev ke su si Petrovišćani zavježbali. Laslo Škrapić i

Zoltan Kurcz u kusiću *Viagra*, Marica Milišić-Moricz i Tereza Milišić-Szabó ter Ana Geošić-Neubauer sa *Ženskim čari*, a Andraš Handler i Imre Kapitar s kratkim igrokazom *U ime Oca i Duha Svetoga*, očarali su smih na lice gledateljev. Dičja predstava iz Pinkovca je s odličnim mladim glumicami i sa svojim aktualnim sadržajem oduševila Petrovišćane. Gosti iz Hercegovca su u režiji Ivana Bratkovića sa skraćenim varijantom aktuelnoga igrokaza razveselili prestrpljivu publiku. Dostojno obilježavanje ovoga važnoga jubileja je završeno predajom spomenic svim prisutnim društvam, najvećšim sponzorom Igrokazačkoga društva Lajošu Škrapiću i Stipanu Vujiću ter glavnim igračem i osnivačem, i privremenim peljačem ki su tri ljeti bili i redateljji Društva, Andrašu Handleru i Laslu Škrapiću. Sami igrokazači s kiticom i uokvirenom fotografijskom kompozicijom su zahvalili trud i jedinstveno djelovanje Ani Škrapić-Timar. Pjesma iz igrokaza Cigana, *Laže selo lažu ljudi*, bila je samo uvod u feštu, na koj se je do zore zabavljao hrvatski glumački svit.

Aktuelni kazališni svit, jubilarji Petrovoga Sela

-Timea Horvat-

BUDIMPEŠTA – Kako je Hrvatski glasnik obavijestila predsjednica Hrvatske samouprave grada Budimpešte Anica Petreš Németh, narečena samouprava i Hrvatske samouprave II, VII, XI, XIV. i XV. okruga 5. prosinca s početkom u 10 sati u budimpeštanskom HOŠIG-u organiziraju Hrvatski dan. Program Dana počinje u 10 sati, u klubu je predavanje Stipana Vujića: Narodni običaji – Materice i Oci u Bunjevaca, a u isto vrijeme u dvorani za tjelesni odgoj odigrava se nogometna utakmica između daruvarske i budimpeštanske momčadi. Slijedi objed, a zatim, s početkom u 13 sati javne tribine Hrvatske samouprave grada Budimpešte i hrvatskih samouprava II, VII, XI. i XIV. okruga. Istoga dana s početkom u 17 sati je misa na hrvatskom jeziku u crkvi Sv. Mihovila, a nakon nje koncert gostiju iz Hrvatske, Pjevačkoga zbora Željezničari.

UNDA – Hrvatska manjinska samouprava Vas srdačno poziva na adventski koncert 12. decembra, u nedilju, početo od 14 uri, u mjesni kulturni dom, kade će se spomenuti i na 20. jubilej osnivanja Undanskoga hrvatskoga društva, kako je rekao glavni organizator priredbe Štefan Kolosar. U programu nastupaju tamburaši Zelenjaki iz Gerištofa, pjevački zbor iz Belče (Völcsej), tamburaši HKD-a Veseli Gradišćanci iz Unde, tamburaši i ženska klapa Golubice iz Koljnofa, mališani i učenici iz horpačke čuvarnice i škole ter predstaviti će se jedan dio igrokaza, s navadami undanskoga Badnjaka. HKD Veseli Gradišćanci je ov običaj pred kratkim prikazao i pečuškoj televiziji, a napraviti će se iz njega i DVD-snimka. Ovom prilikom će se prikdati i nagrade županijske Hrvatske samouprave „Za manjine“.

Radionica u okviru IPA prekograničnog programa Mađarska–Hrvatska

U okviru IPA prekograničnog programa o suradnji Mađarske i Hrvatske između 2007. i 2013. godine, Regionalni savez poslodavaca i industrijalaca južnog Zadunavlja 21. listopada 2010. godine priredio je radionicu pod naslovom „Domaća praksa poljoprivrednih potpora“. Priredba je ostvarena kao dio projekta pod nazivom AGRO INC.

Najvažniji su ciljevi projekta razvijanje prekogranične suradnje između gradova Križevaca i Pečuha, uspostavljanje suradnje između malih i srednjih poduzeća, izgradnja obrazovnog ustroja i dvaju poljoprivredno-prehrambenih inkubatora, jednog u Križevcima i drugog u Pečuhu, čime bi se osigurale potrebne uslužne djelatnosti za povećanje njihove konkurentnosti.

Na radionici koja je održana u Mágocsu, a na kojoj je sudjelovalo 50 gostiju iz Hrvatske, predstavljena je praksa u podupiranju poljoprivrede. Koordinator Mađarske agrarne komore János Huber predstavio je partnerima iz Križevaca mađarska iskustva vezana za poljoprivredne fondove Europske Unije te načine i predradnje za primjenjivanje natječaja prema navedenim fondovima te moguće poteškoće pri ostvarivanju i dobivanju traženih sredstava vezanih za strogu regulativu EU-a.

Praktični je dio radionice obuhvatio posjet farmi goveda Makrom Zrt.-a u Mágocsu, koja

je sa 850 grla jedna od najvećih u Baranji, a znatan dio novaca za proširenje i modernizaciju dobiven je iz europskih fondova. Osim farme, domaćini su organizirali i posjete plantaži jabuka Brum-Kert Zrt.-a u Tenkesu i Vinskom podrumu Vylyan Pincészet i Kisharsányu, koje su financirane također dijelom potporom EU-a, a gdje su se sudionici upoznali s načinima proizvodnje i suvremenom tehnologijom koja se primjenjuje.

Nakon novinske konferencije vezane za radionicu, projektni partner iz Hrvatske upoznao je sudionike s poljoprivrednim sajmom koji će se održati u Križevcima, uputivši poziv mađarskim poduzetnicima.

Predsjednik Regionalnog saveza poslodavaca i industrijalaca južnog Zadunavlja dr. Jenő Varga istaknuo je kako će pod njihovom koordinacijom uskoro biti osnovan ured putem kojega će pomagati plasiranje i širenje mađarskih poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda u hrvatsku trgovinsku mrežu, a hrvatskih poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda u mađarsku trgovinsku mrežu.

U radionici su sudjelovali mađarski i hrvatski načelnici, poljoprivredni poduzetnici, ravnatelji strukovnih poljoprivrednih škola, hrvatska gospodarska komora te predstavnici mađarskih i hrvatskih udruga.

H. G.

ADVENAT
KÓPHÁZA - KOLJNOF
 kegytemplom - hodočasna crkva

18:00

27.11.2010.
 Pjevački zbor Peruška Maria
 Horvátzsidány - Hrvatski židani

04.12.2010.
 Oratorijski zbor crkve sv. Marka
 Zagreb - Zágráb (HR)

11.12.2010.
 Tamburica Uzlop
 Oslip - Uzlop (A)

18.12.2010.
 Koljnofski večer
 Kópházai est

www.mladik.hu